

7. *Cum vero in Symbolo cantatum fuerit Et incarnatus est, Diaconus accepta bursa de Credentia, ambabus manibus eam defert elevatam cum solitis reverentiis ad medium Altaris, in quo explicat Corporale, et revertitur ad celebrantem. Cum non dicitur Credo, Subdiaconus defert bursam simul cum Calice, ut infra dicitur.*

311. *Celebrans incensatus post evangelium, accedit ad medium altaris, et sine inclinatione facienda, intonat, si dicendum sit, Credo in unum Deum, observans eosdem ritus, et totum symbolum legendo absolvens, ut in missa privata. Si opus fuerit ad intonandum, missale poni potest in medio altari (1).*

Diaconus et Subdiaconus, dum celebrans ad medium altaris accedit, sine nova reverentia facienda, se sistunt retro post celebrantem, unus post alium, donec integre cantatum fuerit Credo in unum Deum. Dum celebrans cantat vocem Deum, caput cum eodem inclinant: hac voce cantata, sed non prius, altare ascendunt, diaconus ad dextram celebrantis sed lentius, et subdiaconus ad sinistram sed citius, ut simul ad latus celebrantis perveniant. Cum celebrante submissa voce totum recitant symbolum, non præveniando, nec sequendo, sed concomitanter (2), caput inclinant ad Jesum Christum et Simul adoratur, genuflectunt ad Et incarnatus est, et in fine se signant.

Recitato symbolo, si non sit sedendum, celebrans persistit ad altare manibus junctis, medius inter diaconum et subdiaconum, stantes quasi pares cum eo, paulo tamen post ipsum. Caput inclinant, dum cantatur *Jesum Christum et Simul adoratur*. Antequam cantetur *Et incarnatus est*, altari facientes reverentiam, descendunt, celebrans et sub-

(1) Martinucci lib. 2, c. 4, n. 126.

(2) S. R. C. 22 Ap. 1871, n. 5483, V.

diaconus faciem vertentes versus cornu epistolæ, et diaconus versus cornu evangelii, et flectunt utroque genu cum profunda capitis inclinatione (1) in supremo gradu altaris seu in suppedaneo, celebrans in medio, diaconus a dextris et subdiaconus a sinistris, donec versus usque ad *Homo factus est* inclusive cantatus fuerit. Tunc surgunt, celebrans et subdiaconus ascendunt ad altare, debitam cruci facientes reverentiam; diaconus autem, nisi calix sit in altari, vadit ad credentiam per viam breviorē, accipit bursam, eamque defert, ut infra dicitur, chorum si adsit salutando; ante infimum gradum debita facta reverentia, recedentibus celebrante et subdiacono versus cornu evangelii, ascendit ad medium altaris, cruci altaris, non autem celebranti reverentiam faciens, et explicat corporale; quo explicato se recipit versus cornu epistolæ, celebrans ad medium et subdiaconus ad locum suum. In fine symboli cum cantatur *Et vitam venturi*, diaconus et subdiaconus faciunt cruci altaris debitam reverentiam, et se sistunt retro post celebrantem, unus post alterum.

Si sit sedendum, accedunt ad scamnum, et redeunt ad altare ut dictum est n. 314. Sedentes caput apertum inclinant ad *Jesum Christum, et Simul adoratur*; item ad *Incarnatus est* usque ad *Homo factus est* inclusive. In die autem annuntiationis B. M. V. et tribus missis nativitatis Domini semper genuflectunt ad *Et incarnatus est*, etiamsi sedeant, ut dictum est n. 117. Adeoque in his casibus, depositis biretis, tempestive surgunt, et manibus junctis flectunt in infimo gradu laterali a parte epistolæ, ad versum *Crucifixus* surgunt, et ad scamnum redeunt. Circa finem symboli, revertuntur ad altare, ut loco citato n. 314 dictum est, et facta ante altare debita reverentia, celebrans ascendit, et diaconus et subdiaconus se sistunt retro post celebrantem, unus post alterum.

Diaconus, si sedeant, nisi calix sit in altari, cantato Homo

(1) S. R. C. 23 Maji 1846, n. 4904-5050, 8.

factus est, statim surgit; deposito bireto super scammum in loco in quo sedebat, facit reverentiam celebranti; comite cæremoniaro si adsit, per viam breviorē vadit ad credentiam; ibi a cæremoniaro vel acolytho accipit bursam cum corporali, et si non offeratur, ipsemet illam sumit de calice; eamque per latera tenens ambabus manibus; pollicibus desuper et reliquis digitis subtus eam positus, parte aperta ad se conversa et clausa, quasi jacentem et ad oculos usque elevatam, solus sine cæremoniaro, defert ad altare per viam longiorem, salutando celebrantem si ante eum transeat, ac chorū si adsit. Ad altare debita facta reverentia, ascendit, et corporale in medio altaris totaliter explicat, ut dictum est n. 202. Deinde facta in medio altaris debita reverentia, via breviori revertitur ad scammum; celebranti facit reverentiam, et etiam aliqualem subdiacono in signum sedendi; tum accipit biretum, sedet, et caput cooperit.

Subdiaconus si sedeant, dum diaconus surgit ad bursam afferendam, etiam surgit, et stat usque ad reditum diaconi, biretum præ manibus tenens, ut juxta Cæremoniale Ep. ex consuetudine multorum fieri solet (1); si autem post discessum diaconi sederit, ei regresso iterum assurgit, eoque sedente sedet. Si non dicatur *Credo*, subdiaconus defert calicem simul cum bursa, ut num. seq. dicetur.

Surgente diacono ad bursam afferendam, et simul surgente subdiacono, surgunt etiam conformitatis ratione thuriferarius, acolythi alique ministri (2).

Diaconus surgens ad bursam afferendam et transiens ante celebrantem, reverentiam facit soli celebranti, et non subdiacono juxta regulam cæremonialis Ep. lib. 1, cap. 18, n. 14, juxta quam, si plures in eodem loco veniant, uni tantum ex ipsis reverentia exhibenda est. Contra diaconus rediens aliqualem subdiacono facit reverentiam, non tamen causa reverentiæ, quæ uni celebranti debetur et præstatur, sed

(1) Cærem. Ep. lib. 2, c. 8, n. 54.

(2) Cærem. Ep. l. 1, c. 18, n. 7 et 11; A portu p. 2, ad tit. 6, rub. 7.

ut nutu capitis se invicem ad sedendum invitent, uti fieri convenit (1).

Subdiaconus tamen conformitatis ratione cum celebrante, simul caput inclinando correspondet salutationi, quam diaconus celebranti exhibet.

Celebrans juxta auctores diaconi salutationi respondet modica capitis inclinatione, caput non aperiendo; verum cum reverentia capite tecto facta, a solis Episcopis fieri soleat, magis præstare videtur, si celebrans, diaconi salutationi respondeat, non quidem caput inclinando, sed illud solummodo aperiendo, sicut in similibus casibus a choro fieri debet (2). Sacra autem Rituum Congregatio rescripsit, servandam esse consuetudinem (3).

Titulus VII.

DE OFFERTORIO ET ALIIS USQUE AD CANONEM.

DE OFFERTORIO USQUE AD INCENSATIONEM.

Rub. 9. *In Missa solemnī dicto Oremus, Diaconus et Subdiaconus accedunt ad Altare in cornu Epistolæ; Diaconus amovet Calicem, si est in Altari, vel, si est in credentia, ut magis decet, accipit eum de manu Subdiaconi, qui illum cum Patena et Hostia, coopertum palla et velo a collo sibi pendente, manu sinistra tenens, et alteram manum superponens velo, ne aliquid decidat, de credentia detulit, comitatus ab Acolytho ampullas vini et*

(1) Cærem. Ep. l. 1, c. 8, n. 3.

(2) S. R. C. 12 Sept. 1857, n. 5251, VI.

(3) S. R. C. 18 Aug. 1877, n. 5711, VII.